

Ottaen huomioon viimevuosien ”kehittämismuumin”, havahdun aina siihen, kuinka niukasti kehittämistoimintaa itseään on tutkittu tai julkaistu sitä koskevaa metodista ja metodologista kirjallisuutta. Tästä näkökulmasta Timo Toikon ja Teemu Rantasen kirja tutkimuksellisesta kehittämistoiminnasta on enemmän kuin tervetullut.

Olen itse aiemmin todennut, että tutkimuksen ja kehittämisen aidon kumppanuuden löytymistä on estänyt muun muassa se, ettei kehittämisen menetelmiin ole ollut saatavissa pätevää opetusta osana yhteiskuntatieteellisiä opintoja – eräitä poikkeuksia lukuun ottamatta. Tässä suhteessa tilanne on kuitenkin kaiken aikaa nemossa parempaan suuntaan. Erityisesti ammattikorkeakouluissa on oivallettu, että kehittäjäys on olennainen osa ammattiosaamista; tutkiva ja kehittävä työote on vahvasti mutta jännitteisesti esillä niin virallisissa strategiapapereissa kuin opettajien puheessa.

Tässä arvioitava teos on kirjoitettu oppikirjaksi sekä korkeakouluopiskelijoille että työelämän kehittäjille. Oppikirjana sen sisältö on suunnattu ennen kaikkea sosiaali- ja hyvinvointialan opiskelijoille. Onkin varsin herkullista tarkastella tätä teosta rinnakkain huomattavasti rajatuneemmin terveysalalle kirjoitetun Tutkiva kehittäminen –oppikirjan kanssa (Asta Heikkilä ym.: Tutkiva kehittäminen: avaimia tutkimus- ja kehittämishankkeisiin terveysalalla. WSOY 2008).

Toikon ja Rantasen teos keskittyy tutkimuksellisen kehittämistoiminnan metodologiaan. Tehtävä on erityisen haasteellinen ja kunnianhimoinen, koska aihe on varsin selkiytymätön eikä

KUN KEHITTÄMINEN KOHTAA TUTKIMUKSEN...

Timo Toikko & Teemu Rantanen: Tutkimuksellinen kehittämistoiminta. Näkökulmia kehittämisprosessiin, osallistumiseen ja tiedontuotantoon. Tampere, Tampere University Press 2009. 197 s.

aiempaa kirjallisuutta kyseisestä tematiikasta juurikaan ole saatavilla. Kirjan sisällön ja rakenteen jäsentämiseksi tekijät ovat valinneet kolme näkökulmaa: kehittämisprosessi, toimijoiden osallisuus ja tiedontuotanto. Näistä viimeisin nousee vahvimaksi kokonaisuut-ta tarkasteltaessa.

Jokainen kirja on väistämättä tekijöidensä näköinen; tietokirjailija tuottaa tekstiä merkityksineen, rajauksineen ja valintoineen. Nyt lukijalle kuitenkin tulee tunne, että kirjoittajat olisivat ikään kuin ulkoistaneet itsensä, vaikka he ovat tekstissä vahvasti läsnä. Tämän vuoksi olisi ollut hyödyllistä, jos he olisivat laatineet esipuheen, jossa olisivat avanneet omaa positiotaan, oppihistoriaansa ja näin lyhyesti hahmottaneet niitä ratkaisuja, joita ovat kirjaan tehneet. Näiden premissien läpinäkyväksi tekeminen olisi lisännyt myös luotettavuutta ja vahvistanut teoksen käytettävyyttä.

Kirjoittajat pyrkivät katselemaan kehittämistä varsin laajalla spektrillä; aina yhteiskunnallisesta vaikuttamisesta lähtien. Tämä, kuten kirjoittajien tausta, tulee hyvin esille siinä, millaisia aineksia he ovat valinneet kuvatessaan kehittämistoiminnan traditioita. Työelämän tutkimuksen perinteestä poikkeavasti he tuovat erääksi keskeiseksi traditioksi sosiaalipoliittisesta viitekehystä niin sanotun konkreettisen sosiaalitutkimuksen. Toisaalta

”Organization Development” -perinnettä kirjoittajat eivät käsittele. Hieman erikoinen on myös valtiollista sektoritutkimusta edustavan Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen tehtävän rinnastaminen tieteelliseen yhdistykseen, vaikka Sosiaalipoliittinen yhdistys omassa historiassaan onkin ollut merkittävä yhteiskunnallisen tiedon tuottaja ja vaikuttaja.

Isoin haaste kirjan sisällössä on se, että välillä tutkimus ja kehittäminen asettuvat luontevasti yhteen muodostaen tutkimuksellisen kehittämisen otteen. Välillä taas tutkimus ja kehittäminen kulkevat omia uriansa.

Kirjan sisältö olisi saanut selvemman profiilin, jos siinä olisi otettu huomattavasti foku-soidumpi perspektiivi juuri tutkimukselliseen kehittämiseen – otsikon mukaisesti. Tällöin metodologisia ja metodisia kysymyksiä olisi voinut eheästi tarkastella nimenomaan tutkimuksellisen kehittämisen näkökulmasta, eikä kysymyksiä olisi tarvinnut erotella. Kun puhutaan tutkimuksellisen kehittämisen otteesta menetelmällisesti, niin olisi voinut tuoda esille osallistavia tutkimuksellisen kehittämisen menetelmiä tai prosessin hallintaa palvelevia tutkimuksellisen kehittämisen menetelmiä. Tällöin ei olisi tullut keinotekoisia erottelua kehittämisen välineiden ja tutkimuksen teon menetelmien välillä.

Kun puntaroin kirjaa nimenomaan oppikirjana, mietin niitä lukijoita, jotka saavat ensikontaktinsa tutkimukselliseen kehittämiseen tämän kirjan kautta. Huoleni liittyy siihen, ettei kirja ole kovinkaan innostava, vaikka aihe on kiehtova. Toikon ja Rantasen kirjassa on paljon kiinnostavia aineksia ja näkökulmia, mutta kokonaisuus kärsii rakenteen ja sisällön sekavuudesta.

Koska kirja on tarkoitettu erityisesti oppikirjaksi, olisin toivonut huolellisempaa viittausmerkintöjen käyttöä. Pitkät ja lukuisat alaviitteet eivät myöskään ole lukijaystävällisiä oppikirjassa. Kriittisistä

huomioistani huolimatta teos on kaivattua materiaalia niukasti käsitellystä tematiikasta ja sille on eittämättä suuri tilaus erityisesti opiskelijoiden kurssimateriaalina korkeakouluissa.

Toivon, että kirja lisää kehittämistyön itseymmärrystä ja näin myös aikanaan heijastuu laadukkaampana kehittämistoimintana, parempana menetelmien soveltamisena sekä kantavampina tuloksina.

Riitta Seppänen-Järvelä